

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ¹

д.е.н., проф. **Сотник І.М.**,

студент гр. ЕДм-41/1у **Казбан Д.Ю.**

Сумський державний університет (Україна)

Людство використовує найрізноманітніші ресурси з початку свого існування. З розвитком знань, засобів праці, технологій, збільшення кількості населення та зростання цін на ресурси прийшло усвідомлення необхідності ефективного та раціонального ресурсовикористання.

На сучасному етапі Україна поступово почала активізувати зусилля в даному напрямку, адже ефективного використання ресурсів вже давно потребує вітчизняна економіка, обтяжена зношеними ресурсномісткими основними фондами та застарілими технологіями. Розвиток ринкових відносин в Україні, сприяючи появі нових підприємств, посиленню спеціалізації та конкуренції у різних галузях, стимулює впровадження нових ресурсозберігаючих технологій у виробництві [1].

Наша країна не має достатніх запасів необхідних ресурсів, насамперед, енергетичних, і тому змушена імпортувати їх за високими світовими цінами. Вплив цінового фактору обумовлює підвищення частки енерговитрат, і, навпаки, зменшення частки прибутку вітчизняних підприємств. У зв'язку з цим, загострюються питання раціонального та ефективного використання ресурсів.

Важливою передумовою ресурсозбереження останнім часом став військовий конфлікт на сході країни. Військова інтервенція Росії принесла з собою низку проблем: загострення дефіциту внутрішніх ресурсів для нормального життєзабезпечення держави та ресурсоефективної модернізації її промисловості, відтік іноземних інвестицій з країни, нестабільність політичної, соціально-економічної ситуації, високу інфляцію, поряд з існуючими вадами вітчизняної економіки – суперечливістю українського законодавства, корупцією, тіньовою економікою тощо. Водночас, серед специфічних проблем у сфері ресурсозбереження України доцільно виділити такі, як: 1) відчутний дефіцит власних фінансових коштів у підприємств для оновлення основних фондів на ресурсозберігаючій основі; 2) недостатня розвиненість інфраструктури ринку ресурсо- та енергозбереження в регіонах України; 3) труднощі психологічного сприйняття керівниками і власниками підприємств необхідності та доцільності впровадження ресурсозберігаючих технологій на виробництві; 4) низький рівень інформування потенційних споживачів ресурсо- та енергозберігаючих технологій про новинки цього ринку; 5) відсутність дієвих механізмів еколого-економічного стимулювання ресурсозбереження; 6) високі рівні ризику, що супроводжують реалізацію велико- і середньовитратних інноваційних ресурсозберігаючих проектів [2].

Наявність зазначених проблем підтверджується динамікою інноваційної діяльності підприємств України. Так, у 2012 р. вітчизняні компанії витратили на технологічні інновації 11,5 млрд грн, тоді як у 2013 р. – 9,6 млрд грн., тобто на 16,5% менше. Частка коштів на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення скоротилася у 2013 р. до 58%, проте на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки зросла до 17,1% (відповідно 13,7% і 3,4%). Як і в попередні роки, досить незначна частка коштів (0,9%) витрачалася на придбання інших зовнішніх знань (нових технологій). Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності у 2013 р. залишалися власні кошти підприємств – 72,9% загального обсягу витрат (проти 63,9% у 2012 р.), фінансова підтримка держави становила 1,9% (2,2%), кошти вітчизняних та іноземних інвесторів - 1,3% і 13,1% відповідно (1,3% і 8,7%); частка кредитів значно скоротилася і склала 6,6% (21,0%)

¹ Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідної роботи № 53.15.01-01.15/17.3Ф «Методологія формування механізму інноваційного розвитку національної економіки на основі альтернативної енергетики»

[3]. Отже, ситуація щодо перспектив швидкого оновлення української економіки на інноваційних ресурсозберігаючих засадах залишалася складною, потребуючи активних заходів державної підтримки. На нашу думку, останніми в сучасних умовах мають стати: формування реальних стратегічних планів і програм, що будуть сприяти розвитку ресурсозбереження в Україні, та неухильна їх імплементація; вдосконалення нормативно-правової бази ресурсозберігаючої діяльності; формування розгалуженої мережі державних і приватних інститутів з питань ресурсозбереження; посилення інформаційної складової ресурсозберігаючих процесів, вдосконалення організаційно-економічного та фінансового забезпечення управління ресурсозбереженням в усіх галузях і секторах національного господарства, регіонах України.

Підсумовуючи, зазначимо, що запровадження принципів та окреслених напрямів досягнення ресурсоефективності на засадах ресурсозбереження є нагальним питанням для України задля підвищення її конкурентоспроможності, посилення енергетичної безпеки, прискорення економічного та соціального розвитку, зменшення впливу на довкілля і розбудови сучасної високотехнологічної держави.

1. Амосов О.Ю. Проблема ресурсозбереження в Україні та шляхи її вирішення / О.Ю. Амосов, Н.Л. Гавкалова // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 3 (34). – С. 1-5.
2. Сотник І.М. Економічні основи ресурсозбереження: навчальний посібник / І.М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2013. – 284 с.
3. Інноваційна активність підприємств України у 2013 р. [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України, 2014. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/.

Сотник, І.М. Аналіз проблем ресурсозбереження в Україні [Текст] / І.М. Сотник, Д.Ю. Казбан // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 62-63.